

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Vtrùm aliqui ex mutuo non obligentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

CAPVT VIGESIMVM.

De mutuo & usura.

D.Thomas q.78.

Constat Dubitationibus 24.

Vnde usura dicitur.

NOTANDVM est, lucrum usurarium vocari *usuram*, eò quòd ex *usura*, id est, *usu* pecuniæ alteri mutuatae proueniat. *usura* enim idem valet quòd *usus*: dicimus enim Latine, habere *usuram* huius lucis, *usuram* breuissimi temporis. & Cicero, *Natura dedit usuram vite, sicut pecunia*. Hinc factum est vt lucrum ex *usura* seu *usu* pecuniæ proueniens, *usura* vocetur. Idem lucrum vocatur etiam *scenus*, quasi quidam *scenus* pecuniarum, & Græcè *τόκος*, id est, partus. de quo vide pulchra apud Ambros. l. de Tobia c. 12. & 13. & Basil. Homil. 2. in Psalmum 14. qui dicunt *usuram* vocari *scenus* & *τόκος*, quòd cum pecunia sit natura sua maxime sterilis, tamen industria auarorum, vincat fecunditate omnia viuientia.

Tōkos.

2. Notandum Secundò, hæc nomina non semper accipi in malum; vt Deuter. 29. *Fenerabis gentibus multis, & a nullo scenus accipies*, id est, mutuabis. Ecclesiastici 29. *Fenerare proximo tuo in tempore necessitatis*. Similiter apud profanos Scriptores sæpè pro iusto lucro seu interesse accipiuntur.

DVBITATIO I.

Quid mutuum.

Notandum est, nomen *mutuum* aliquando accipi pro re ipsa, quæ cadit in contractum mutationis; vt cum dicimus dari vel reddi *mutuum*; aliquando pro ipsa mutatione; quo modo hic loquimur de mutuo, & potest sic describi:

Mutuum quid.

3. *Mutuum est traditio rei, numero, pondere vel mensura constantis, facta eo animo, vt statim fiat accipientis, cum obligatione vt similis specie & bonitate restitatur*. colligitur ex Institut. tit. Quibus modis re contrah. obligat. & 7. Si certum petetur; L. 2.

Explico singula. *Est traditio*; quia mutuum perficitur traditione, sicut donatio, commodatum, depositum, hinc excluduntur contractus qui verbis perficiuntur; vt emptio, venditio, locatio, conductio, & similes.

4. *Rei, numero, pondere vel mensura constantis*; quia mutui obligatio in his rebus consistit, quæ numero, pondere, mensuræ constant; vt in vino, oleo, frumento, pecunia numerata, ære, argento, auro; vt habetur Institut. Quibus modis re contr. oblig. in principio, & d. l. 2. 7. Si certum petetur. Non dico *usu consumptibilis*; quia si tibi mutuum libram æris vel argenti, est verum mutuum, vt patet ex locis citatis; non tamen rei istius *usus*, est consumptio vel alienatio. Vnde non est verum, quod ait Nauarrus cap. 17. num. 206. mutuum reperiri in solis rebus quæ *usu* consumuntur; etsi verum sit, vt plurimum in his reperiri. Dicuntur autem *usu consumi*, quarum *usus* est consumptio; (vt oleum, vinum) vel alienatio (vt pecunia.) Hæc res

dicuntur à Iurisperitis *accipere functionem* (vt patet L. 2. 7. Si certum pet.) quia vna potest fungi vice alterius, vt frumentum; frumenti; pecunia, pecuniæ; vt colligitur ex eadem lege. Similiter non est propriè mutuum, si quis alteri det ouem vel bouem; recepturus aliam ouem vel bouem: quia hæc non constant pondere, numero vel mensura. vnde etiam non solemus dicere, Mutua mihi vnam ouem. sed potiùs est contractus innominatus, Dabo vt des. sicut si quis det sacculum pecuniæ vt alium recipiat similem; non est mutuum, sed contractus innominatus; vt inquit Glossa Institut. supra in principio.

Eo animo; &c. quia *mutuum* dicitur quasi ex meo tuum; ita enim à me tibi datur, vt ex meo tuum fiat; vt habetur Institut. supra, & d. l. 2. supra.

Cum obligatione; quia hæc traditio non habet rationem mutationis; nisi cum obligatione fiat. hinc excluditur donatio.

Vt similis in specie; si enim reddenda si res alterius speciei, non erit mutuum; sed permutatio: si verò eadem numero, non erit etiam mutuum; sed commodatum, vel depositum. Itaque ad rationem mutui requiritur vt mutuatarius obligetur reddere rem similem secundùm speciem; vt autem seruetur æqualitas, debet esse paris bonitatis.

DVBITATIO II.

Vtrum aliqui ex mutuo non obligentur.

Respondeo, Omnes, qui possunt contrahere, *lure naturæ* ex mutuo obligari; nisi priuilegio iuris positui eis concessum sit vt in certis casibus non obligentur, vel certè obligationem possint elidere exceptione. Tale autem priuilegium concessum est *filio familias, Ecclesie, civitatibus, & minoribus*.

Ac Primò quidem *filio familias*, qui est sub patria potestate, si mutuum pecuniam absq; consensu patris acceperit, non tenetur in effectu ad restitutionem; ne post mortem quidem patris; quia potest opponere mutuatori exceptionem Senatusconsulti Macedoniani, quo concessum est ei, vt non teneatur soluere, vt docet Gomezius tom. 2. cap. 6. num. 2.

Vbi notandum Primò, Huius Senatusconsulti occasionem dedisse quemdam Macedonem *scenatorum*. hic Romæ filio familias petentibus pecuniam mutuabat, qui postea oppressi ære alieno, vitæ parentum insidiabantur, vt hereditate potiti, possent soluere. quam ob causam Senatusconsulto cautum fuit, vt si quis filio familias mutuum pecuniam dedisset, ei non daretur actio, petitioque, ne quidem post mortem patris, vt habetur L. 1. 7. de S. C. Macedoniano.

Notandum Secundò, Quamuis verbis huius Senatusconsulti solum videatur tolli obligatio civilis:

X 4

Filiusfamilias.

S. C. Macedoniani.

Etiam naturalis obligatio tollitur.

uilis: (quod multi DD. tenent, estque satis probabile) tamen probabilius est quod etiam tollatur obligatio naturalis, ita ut in foro conscientiae non teneatur unquam tale mutuum restituere, si velit hoc privilegio uti. ut docet Gomezus supra, ex Innocentio in cap. Quia plerique, de immunitate Ecclesiarum, & ex communi sententia DD. & Molina disp. 301. idque statuit lex, tum in poenam eorum qui talibus mutuant; tum ut omnis occasio machinationis pravae contra parentes, filiis praescinderetur. unde etiam huic privilegio non potest filius renuntiare; quia magis est in fauorem parentum, quam ipsius. Si tamen filius iuravit se soluturum, tenebitur solvere, saltem post mortem patris, quando commodè poterit. quia semper iuramentum in alterius fauorem factum seruandum est, quando absque peccato seruari potest, ut patet ex dictis supra cap. 17. Dub. 7. Potest tamen huius iuramenti peti relaxatio à Prælato: quia in fraudem legis appositum est; & aliàs lex facillè redderetur inutilis: eaque obtenta poterit non solvere.

9 Si iuratus solvere.

10 Notandum Tertio, Hanc exceptionem competere non solum filiofamilias, sed etiam filiafamilias, & parentibus eorum, & heredibus, & fideiussoribus eorum, ut patet L. 7. & 9. de S. C. Macedon. Gomezus supra.

11 Aduerte tamen, esse multos casus, in quibus filius tenetur. Primo, Si habet bona castrensia vel quasi castrensia. Secundo, Si publicè putabatur sui iuris. Tertio, Si accepit mutuum non pecuniam sed rem aliam, ut triticum, vinum, & similia, (nam lex solum loquitur de mutuo pecuniario) nisi id fecerit in fraudem legis, ut inde constaret pecuniam. Quarto, Si pecunia versa sit in utilitatem patris. Quinto, Si pater debuisset eam secundum rectam rationem suppeditare. ut si filius absens causa studiorum, accipiat mutuum necessarium ut viuat, ut emat libros necessarios, ut soluat didactra. vide Gomezium supra.

11 Exceptio- nes, quibus filius te- netur.

12 Secundo, Si Ecclesia vel cause pie mutuum datum sit, & dubitetur postea, num pecunia illa versa sit in eius utilitatem: non tenetur Ecclesia vel locus pius solvere, nisi creditor probet in utilitatem eius pecuniam illam versam esse. Ita habetur in Authent. Hoc Ius porrectum. C. de sacrosanctis Ecclesiis, quae translata est in Ius Canonicum, 10. q. 2. Idem dicendum, si mutuum datum sit

12 Ecclesia.

13 Aduerte tamen, si Prælati cum consensu Capituli, mutuum nomine Ecclesiae accepit, & possit solui absque alienatione rerum immobilium Ecclesiae, solui debere, etiam si creditor non probet pecuniam in Ecclesiae utilitatem versam fuisse. Ratio est, quia ad alienationem rerum mobilium, non est opus ut constet illam Ecclesiae esse utilem. quare cum Prælati cum Capitulo habeant plenam administrationem, possunt hæc in hoc casu alienare. Si verò solui non possit absque alienatione bonorum immobilium; tunc creditor debet probare: quia hæc alienatio non est valida, nisi constet illam esse necessariam vel utilem Ecclesiae; & in hoc casu intelligenda est ista Authentica.

Oppidum.

14 Si particularis aliquis administrationi Ecclesiae vel pij loci deputatus, mutuum nomine illius loci accepit, debet creditor probare esse conuersum in illius utilitatem; nisi tali administratori concessum fuerit tantam summam accipere, vide hac de

re fusè apud Panorm. in cap. Quod quibusdam, de fideiussionibus, & Molinam disp. 300.

Tertio, Si tutor nomine pupilli, vel curator nomine minoris mutuum accepit, non tenetur ille postea etiam maior factus solvere, nisi creditor probarit id in eius utilitatem esse conuersum. Ita communiter DD. ex L. 3. C. Quando ex facto tutoris.

15 Minor.

In his tamen casibus datur actio aduersus eum, qui nomine alterius mutuum petierit.

Quarto, Si aliquis minor 25. annis mutuum accepit, & inde se laesum deprehenderit, ut quia pecuniam inutiliter consumpsit; potest petere restitutionem in integrum, ut non teneatur, nisi quatenus inde factus est locupletior. ut dictum est cap. 17. Dubit. 9. & docet Gomezus tom. 2. cap. 14. numero 2.

16

17 Restitutio conceditur.

DUBITATIO III.

Quid sit usura.

Notandum est, hoc nomen in presenti negotio accipi tripliciter, Primo, Pro lucro usurario. Secundo, Pro contractu usurario unde hoc lucrum. Tertio, Pro voluntate sic contrahendi. Si accipiatur primo modo, sic definiti potest, Usura est lucrum immediatè ex mutuo proueniens. Lucrum vocatur acquisitio rei supra sortem pecunia aestimabilis, & aliàs indebita. unde si mutuum tibi mille, ut definas iniquè nocere, ut soluas debitum, ut reddas depositum, non erit usura; quia nihil acquiro supra sortem, nisi quod alio titulo mihi erat debitum. si mutuem ut consequatur amicitiam vel fauorem, non erit usura, quia amicitia non aestimatur pecunià, & quamuis fauor magni aestimetur in electionibus & suffragiis; si tamen non intendas obligare, sed solum allicere, nulla erit usura, ut statim constat.

18

Usura, Lucrum.

Immediatè, quia debet hoc lucrum prouenire ex vi pacti mutationis. si enim immediatè proueniat ex amicitia vel gratitudine, vel ex spe alliciendi mutuantem ad continuandum mutuum, non erit usura. ut autem censetur ex vi mutui prouenire, requiritur ut mutuator intenderit mutuatarium ex vi pacti mutationis obligare obligatione stricta seu iustitiæ, qualis per pacta induci solet; vel certè ut mutuatarius putet hanc mutuantis fuisse mentem.

19

Ex vi mutui.

Ex mutuo proueniens. si enim vendas rem tuam supra iustum pretium, lucraris quidem, sed hoc lucrum non est usura, quia prouenit non ex vi mutui, sed ex iniqua venditione. Idem dicendum de locatione, conductione, & similibus contractibus. unde talis non incurrit poenas usurarium.

20

Aduerte tamen, nihil referre, siue mutuum illud, ex quo tibi lucrum obuenerit supra sortem, expressum, (ut cum aliquis expressè mutauit;) an implicitum; ut cum vendit rem pluris iusto, ob dilationem solutionis; aut emit minoris iusto, ob anticipationem: dum enim venditor concedit dilationem, implicitè illi mutuat pretium usque ad tempus solutionis: & dum emptor anticipat solutionem, implicitè mutuat usque ad tempus traditionis rei emptæ. unde lucrum hinc proueniens est usurarium.

21

Mutuum expressum, Implicitum.

Ex his facillè intelligitur quid usura pro contractu

22